

ДНІПРОВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи правознавства»

Спеціальність	073 Менеджмент
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Освітньо-професійна програма	Логістика
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Статус дисципліни	Вибіркова дисципліна професійної підготовки
Курс початку вивчення дисципліни	IV
Семестр вивчення навчальної дисципліни	07
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 3,0 кредитів ЄКТС, 54 годин, з яких 32 години становить контактна робота з викладачем, 22 години становить самостійна робота
Мова викладання	Українська
Підсумковий контроль	Залік
Розробник	Мороз Наталія Миколаївна - викладач соціальних дисциплін, вища кваліфікаційна категорія Контактна інформація: nmserenko@gmail.com
2. Опис дисципліни	
<p>Мета дисципліни – формуванні в здобувачів освіти правової культури, свідомості та компетентності, необхідних для розуміння своїх прав, обов'язків і механізмів їх захисту. Курс спрямований на виховання поваги до людської гідності, верховенства права та свідомого дотримання норм закону в повсякденному житті.</p> <p>Як результат вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен</p> <p>Знати: фундаментальні поняття теорії держави і права, конституційні засади України, основні права, свободи та обов'язки людини, а також принципи функціонування правової системи, юридичної відповідальності та галузевого законодавства (цивільного, трудового, сімейного, кримінального), що необхідно для правомірної поведінки.</p> <p>Вміти: орієнтуватися в чинному законодавстві України, аналізувати правові документи, застосовувати норми права до практичних життєвих ситуацій та захищати власні права. Це передбачає формування громадянської позиції, володіння юридичною термінологією, критичне мислення та відповідальну поведінку в суспільстві.</p>	

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1 Загальні положення про державу і право. Держава є формою організації суспільного життя, системою соціального управління, що забезпечує цільність суспільства, його нормальне, стабільне функціонування. В теорії держави і права існують різноманітні концепції виникнення держави (теологічна, патріархальна, договірна, психологічна, органічна, космічна, теорія насильства). Термін “держава” в юридичній літературі тлумачиться по-різному.

До основних ознак держави відносять: суверенітет, територіальне розселення населення, наявність апарату управління і примусу, здатність збирати податки та інші.

Основні напрямки діяльності держави, що характеризують її призначення у суспільстві, називають функції держави. Залежно від поділу влади, ролі в управлінні суспільством, сфери впливу та сфери здійснення, терміну виконання функції держави поділяють на зовнішні та внутрішні.

Кожна держава має відмінний від інших держав спосіб організації та здійснення політичної влади. Цей спосіб називають формою держави.

Поняття форми держави розкривається в характеристиці трьох її елементів: форми правління, форми державного устрою, політичного режиму.

Тема 2 Конституційне право України – це провідна галузь національного права, яка регулює фундаментальні суспільні відносини: основи конституційного ладу, правовий статус людини і громадянина, територіальний устрій та організацію державної влади. Вона має найвищу юридичну силу, базується на принципах верховенства права, поділу влади, демократії, і є фундаментом для всіх інших галузей права. Основні аспекти теми конституційного права:

Предмет: Суспільні відносини, що виникають у процесі здійснення народного суверенітету, діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, а також взаємодії особи та держави.

Об'єкт: Фундаментальні засади суспільних та правових відносин, устрій держави, її політична та економічна організація.

Джерела: Насамперед Конституція України (Основний Закон), конституційні закони, рішення Конституційного Суду України, а також міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою. Основні інститути:

Основи конституційного ладу: Демократична, соціальна, правова держава, суверенітет, територіальна цілісність.

Права, свободи та обов'язки людини: Громадянські, політичні, економічні, соціальні, екологічні, культурні.

Форма держави: Форма правління (республіка), форма устрою (унітарна держава), політичний режим.

Система органів влади: Верховна Рада, Президент, Кабінет Міністрів, судова система, місцеве самоврядування.

Конституційне право закріплює юридичні механізми, які обмежують державну владу та захищають права громадян, забезпечуючи стабільність держави.

Тема 3. Адміністративне право – це галузь публічного права, що регулює суспільні відносини у сфері державного управління, функціонування органів влади та захисту прав громадян. Воно визначає правила взаємодії між громадянами та суб'єктами публічної адміністрації, забезпечуючи виконавчо-розпорядчу діяльність, підзаконність та захист прав.

Основні характеристики адміністративного права:

Предмет: Суспільні відносини, що виникають у процесі організації та функціонування виконавчої влади, а також реалізації прав громадян.

Метод: Переважно імперативний (владно-підпорядкований), який базується на приписах, заборонах та дозволах.

Структура: Поділяється на загальну (принципи, суб'єкти, правові акти) та особливу частину (управління конкретними галузями: економікою, соціально-культурною сферою тощо).

Львівський державний університет внутрішніх справ.

Адміністративне право тісно пов'язане з фінансовим, земельним та кримінальним правом, але відрізняється фокусом на управлінських процесах.

Тема 4. Цивільне право – це провідна галузь приватного права, що регулює майнові та особисті немайнові відносини між рівноправними суб'єктами (фізичними та юридичними особами, державою) на засадах диспозитивності, юридичної рівності та вільного волевиявлення. Воно охоплює питання власності, договірних зобов'язань, спадкування та захисту прав.

Ключові аспекти цивільного права: Предмет регулювання:

Майнові відносини: пов'язані з володінням, користуванням та розпорядженням майном (речами, грошима, цінними паперами).

Особисті немайнові відносини: пов'язані з благами, що не мають економічного змісту (життя, здоров'я, честь, гідність, авторство).

Метод регулювання: Переважно диспозитивний (рівність сторін, свобода договору), що дозволяє учасникам самостійно визначати свої права та обов'язки.

Основні принципи:

Юридична рівність учасників.

Неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя. Свобода договору (вільне визначення умов).

Забезпечення відновлення порушених прав та їх судовий захист.

Суб'єкти: Фізичні особи (громадяни), юридичні особи (підприємства, установи), держава Україна, територіальні громади.

Основні інститути (теми):

Право власності та інші речові права.

Правочини та договори (купівля-продаж, оренда, позика). Зобов'язальне право.

Спадкове право.

Особисті немайнові права.

Джерела права: Цивільний кодекс України (ЦК України) є основним актом.

Цивільне право забезпечує матеріальні та духовні потреби учасників, регулюючи товарно-грошові відносини та захищаючи особисті права.

Тема 5. Трудове право – це галузь права, що регулює відносини між працівниками та роботодавцями, базуючись на КЗпП України та Конституції. Воно гарантує свободу праці, забороняє примусову працю, визначає умови прийняття на роботу, робочий час, відпочинок, оплату праці та захист прав сторін. Основна мета – баланс інтересів між роботодавцем та найманим працівником.

Ключові аспекти трудового права:

Предмет: Трудові відносини (укладення договору) та пов'язані з ними (працевлаштування, підвищення кваліфікації, вирішення спорів).

Джерела: Кодекс законів про працю (КЗпП), закони України, Конституція, колективні договори.

Основні принципи:

Свобода вибору професії та місця роботи. Заборона примусової праці.

Рівність прав та можливостей (без дискримінації).

Гарантія безпечних умов праці та права на відпочинок.

Сторони відносин: Працівник (фізична особа) та роботодавець (власник підприємства або уповноважений орган).

Функції: Регулювальна, соціальна, захисна, виробнича, виховна.

Трудове право забезпечує правове регулювання трудової діяльності, захищаючи права громадян та встановлюючи відповідальність за їх порушення.

Тема 6. Кримінальне право – це галузь права, що регулює відносини, пов'язані з вчиненням кримінальних правопорушень, визначаючи, які діяння є злочинами чи проступками, та встановлює покарання за них. Основна мета – захист особи, суспільства та держави від суспільно небезпечних діянь.

Основні поняття та складові

Джерело права: Кримінальний кодекс України.

Кримінальне правопорушення: Суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом.

Види правопорушень: Злочини та кримінальні проступки.

Структура: Поділяється на Загальну частину (загальні засади, поняття злочину, покарання) та Особливу частину (опис конкретних видів злочинів).

Ключові принципи

Законність: Діяння є злочином лише тоді, коли це передбачено Кримінальним кодексом.

Винність: Відповідальність настає лише за наявності вини (умисел або необережність).

Невідворотність покарання: Застосування заходів кримінально-правового впливу.

Цілі покарання

Покарання має на меті не лише відплату, а й виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як самими засудженими, так і іншими особами.

Тема 7. Сімейне право – це галузь права, що регулює особисті немайнові та майнові відносини, які виникають із шлюбу, спорідненості, усиновлення, опіки та піклування.

Основна мета – зміцнення сімейних зв'язків та захист інтересів членів сім'ї. Ключові теми включають порядок укладення/розірвання шлюбу, права подружжя, батьків та дітей.

Основні аспекти теми:

Предмет: майнові (аліменти, майно подружжя) та особисті немайнові відносини (право на повагу, виховання дітей, зміна прізвища).

Джерела: Конституція України, Сімейний кодекс України, міжнародні договори.

Принципи: добровільність шлюбу, рівність чоловіка і жінки, пріоритет сімейного виховання дітей, захист материнства та дитинства.

Суб'єкти: подружжя, батьки, діти, усиновлювачі, опікуни.

Ключові процедури: реєстрація/розірвання шлюбу, поділ майна, встановлення батьківства, позбавлення батьківських прав.

Сімейне право України базується на принципах державної охорони сім'ї та забезпечення найкращих інтересів дитини.

Тема 8. Фінансове право – це публічна галузь права, що регулює суспільні відносини у сфері формування, розподілу та використання фондів грошових коштів (бюджетів, позабюджетних фондів) держави та органів місцевого самоврядування. Воно забезпечує фінансову діяльність держави, регулює податкові, бюджетні, валютні відносини та фінансовий контроль.

Ключові аспекти теми:

Предмет регулювання: Публічні фінансові відносини – формування, розподіл та використання бюджетів різних рівнів, спеціальних цільових фондів, податкові відносини, державний/муніципальний кредит, грошовий обіг.

Метод: Переважно імперативний (метод владних приписів) – відносини підпорядкування між суб'єктами.

Система фінансового права:

Загальна частина: поняття, предмет, метод, фінансово-правові норми, суб'єкти, фінансовий контроль.

Особлива частина: бюджетне право, податкове право, правові основи банківської діяльності, страхування, валютне регулювання, державні доходи та видатки.

Джерела: Конституція України, Бюджетний кодекс, Податковий кодекс, закони про Державний бюджет, акти НБУ тощо.

Фінансове право спрямоване на реалізацію завдань держави та забезпечення публічних інтересів.

4. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Про вищу освіту: Закон України від 17.01.2002 р. № 2984-III –
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Про професійний розвиток працівників: Закон України від 12.01.2012 № 4312-VI –
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17>
3. Шпиталенко Г.А. Основи правознавства. – К., 2005. – 376с.
4. Основи правознавства/ За ред. В.Л. Ортинського. – Львів, 2005. – 368с.
5. Правознавство/С.Б.Гавриш. – К., 2010.- 416с.
6. <http://rada.gov.ua>
7. <http://www.kmu.gov.ua>